

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 461/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7 Sa 35/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave (ďalej aj „správny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7 Sa 35/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal správnenému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 15 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa správnu žalobou doručенou 29. marca 2021 pôvodne Krajskému súdu v Bratislave domáha proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústrediu (ďalej len „žalovaná“) preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. 550 620 6629 0 z 15. marca 2021, ktorým v celom rozsahu zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie žalovanej z 9. decembra 2020, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o starobný dôchodok. O správnej žalobe dosiaľ rozhodnuté nebolo.

3. S účinnosťou od 1. júna 2023 vstúpili do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov ak § 4 ods. 1 neustanovuje inak, prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva z krajských súdov na správne sudy vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov, a to z Krajského súdu v Bratislave na Správny súd v Bratislave.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podanie ústavnej sťažnosti sťažovateľ odôvodňuje tým, že „už raz absolvoval predtým kompletne správne konanie pred Sociálnou poisťovňou, potom Krajským súdom v Bratislave a na záver Najvyšším súdom SR. Rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k.: 9So/30/2018-54 zo dňa 26.02.2020, ktorý bol PZ sťažovateľa doručený dňa 24.04.2020, prostredníctvom Slovenskej pošty a. s. bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k.: 10Scud/22/2015-30 zo dňa 09.10.2018, ktorým bola zamietnutá pôvodná žaloba, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie... č. j.: 550 620 6629 0 zo dňa 10.09.2015, o zamietnutí žiadosti sťažovateľa zo dňa 31.07.2015 o priznanie starobného dôchodku. Ani dnes nie je presvedčený, aby znovu celý ten istý správny dôchodkový proces kvôli zjavnej nečinnosti a pomalosti už po druhý raz musel opakovať. Poznamenávame, že t. č. už prebieha na Správnom súde v Bratislave č. k.: 7Sa/35/2021 zo dňa 26.03.2021 ďalšie konanie v tejto istej veci a jeho rozhodnutie je v nedohľadne. Voči tomuto nerovnovážnemu stavu sa sťažovateľ bráni.“.

5. Podľa názoru sťažovateľa „doba správneho konania vyše 7 rokov, ktorá uplynula od vzniku sporu so Sociálnou poisťovňou a konaním pred Krajským súdom v Bratislave (dnes Správnym súdom v Bratislave) až doposiaľ, je ničím neospravedliteľná. Účastník konania má právo na konanie bez prieťahov a toto právo Správny súd v Bratislave nemôže, ani vzhľadom na jeho subjektívne pomery porušovať.“. Pretrvávajúci pocit stresu a neistoty vyplývajúci z uvedenej situácie odôvodňuje podľa sťažovateľa aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Predmetom ústavnej sťažnosti je v petite okrem iného navrhované konštatovanie porušenia základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom správneho súdu v napadnutom konaní. Argumentácia sťažovateľa v rámci obsahu ústavnej sťažnosti však smerovala ku konštatovaniu porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to postupom správneho súdu v napadnutom konaní, ktorý považuje za prieťahový, a preto ústavný súd žiada, aby po vykonaní potrebného dokazovania vo veci rozhodol nálezom o porušení jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

7. V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie

tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

8. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Samotným prerokovaním vecí na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

9. Ústavný súd sa zameril na preskúmanie opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa so zreteľom na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) ústavný súd už v minulosti odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

10. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom správneho súdu v napadnutom konaní o ním podanej správnej žalobe.

11. Zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že ku dňu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti trvá napadnuté konanie pred správnym súdom takmer 2 a pol roka. Podľa názoru ústavného súdu momentálna dĺžka trvania napadnutého konania správneho súdu je stále v rámci ústavnej akceptovateľnosti, a preto nedošlo k takej intenzite zásahu do práv sťažovateľa zo strany správneho súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. K uvedenému záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy vecí nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

12. Ústavný súd nemohol nevziať do úvahy aj skutočnosť, že v období od marca 2020 až do apríla 2022 (vo veci sťažovateľa od marca 2021 do apríla 2022) bola činnosť všeobecných súdov obmedzená opatreniami prijatými v súvislosti s pandémiou koronavírusu SARS-CoV-2 spôsobujúceho chorobu COVID-19. Ide o objektívny faktor mimo sféry správneho súdu. Aj keď v posudzovanej veci dosiaľ nedošlo k nariadeniu pojednávania, resp. k iným úkonom viditeľným z pohľadu sťažovateľa, to ešte samo osebe neznamená, že správny súd bol vo veci úplne

nečinný. Zároveň napriek vecnej nadväznosti si sťažovateľ nemôže zamieňať skoršie konanie pred správny súdom (bod 4 tohto odôvodnenia), v ktorom bol úspešný (čo mu otvorilo cestu k opätovnému uplatneniu jeho nároku) s aktuálne vedeným konaním, ktoré atakuje v petite ústavnej sťažnosti.

13. V súhrne s doterajším priebehom napadnutého konania však ústavný súd zároveň pripomína, že prípadná následná nečinnosť správneho súdu alebo jeho prípadná následná neefektívna, resp. nesústreďená činnosť by mohla založiť inú kvalitu posudzovania zbytočných prietahov, čo by mohlo mať za následok vyslovenie porušenia práv sťažovateľa ústavným súdom. V takom prípade by toto rozhodnutie nemalo byť prekážkou prípustnosti opätovného konania pred ústavným súdom a rozhodovania vo veci samej.

14. Z uvedených dôvodov, vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

15. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje na to, že tomuto ustanoveniu ústavný súd priznáva vo svojej judikatúre charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Toto ustanovenie ústavy je implicitnou súčasťou akéhokolvek rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 26/2010, I. ÚS 686/2013, II. ÚS 550/2013, IV. ÚS 214/2011). Článok 12 ústavy však nemá charakter základného práva a slobody, resp. ľudského práva a základnej slobody, ktorého ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať pred ústavným súdom v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Jeho aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach viaže na porušenie individuálne určeného ústavného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie porušenia čl. 12 ústavy bez vzťahu ku konkrétnemu ústavnému právu alebo slobode sťažovateľa je zjavne neopodstatnená (m. m. I. ÚS 34/96, II. ÚS 85/01, II. ÚS 167/04, I. ÚS 509/2012, III. ÚS 87/2011, IV. ÚS 281/2012).

16. V súvislosti s namietaným porušením základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že o ich prípadnom porušení by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením. Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým postupom správneho súdu a porušením základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprichádzala do úvahy ani príčinná súvislosť s namietaným porušením označených základných práv sťažovateľa, preto ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

17. Ústavný súd už len pre úplnosť dodáva, že jeho pozornosti neušla skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľa v texte ústavnej sťažnosti (doručenej ústavnému súdu 26. júla 2023) poukazuje na znenie už neplatného a neúčinného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Ústavný súd v tejto súvislosti dáva

do pozornosti právneho zástupcu sťažovateľa, že od 1. marca 2019 sa konanie pred ústavným súdom spravuje novou právnou úpravou – zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu